

ÄLYKKÄÄT TOIMIJAT - VIISAAT KYLÄT

OPINTOMATKA TANSKAAN JA RUOTSIIN

ÄLYKKÄÄT TOIMIJAT -
VIISAAT KYLÄT

23.-26.9.2025

Euroopan unionin
osarahoittama

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LEADER

Päijänne

ÄLYKKÄÄT TOIMIJAT -
VIISAAT KYLÄT

Matkakertomus: Älykkäät toimijat – Viisaat kylät -hankkeen opintomatka Tanskaan ja Ruotsiin

Syyskuun lopussa 2025 toteutettiin Älykkäät toimijat – Viisaat kylät -hankkeen opintomatka, jonka kohteina olivat kaksi pohjoismaista edelläkävijää älykkäiden kyläratkaisujen kehittämisessä: Veberödin kylä Ruotsissa sekä Samsøn saari Tanskassa. Matkan tavoitteena oli tutustua konkreettisiin älykkään kyläkehittämisen ratkaisuihin ja tuoda oppeja meidän omiin kyliin.

Matkalle osallistui 28 kylä- ja kehittäjätoimijaa, jotka pääsivät tutustumaan käytännön ratkaisuihin, vaihtamaan kokemuksia ja saamaan uusia ideoita älykkäisiin ratkaisuihin omalla alueellaan. Osallistujat olivat kyläläisiä sekä kunnan edustajia, jotka ovat olleet mukana Päijänne-Leaderin toteuttamassa Älykkäät toimijat – Viisaat kylät -hankkeessa. Osallistujia oli muun muassa Pääsinniemeltä, Lusista, Mallusjoelta sekä Kalkkisista.

Matkan tavoitteita:

- Tutustua erilaisiin älykkäisiin ja kestäviin ratkaisuihin Pohjoismaisissa kylissä
- Älykkäiden kyläläisten verkostoituminen ja uusien kumppanuuksien löytäminen

Tiistai 23.9.2025 – Päijät-Häme - Helsinki-Vantaan lentokenttä - Kööpenhamina

JÄNNITYSTÄ ILMASSA

Matka alkoi harmillisilla uutisilla aamupäivästä: lento on peruutettu. Tanskan lentokenttien lähetyvillä oli lentänyt tunnistamattomia droneja, joten kentät oli suljettu yöllä. Lähdimme kuitenkin bussilla kohti Helsinki-Vantaan lentokenttää ja toivoimme, että saamme korvaavan lennon mahdollisimman pian. Käytimme bussi-
matkan hyväksi, ja tutustuimme toisiimme ja pohdimme, mitä toiveita ja odotuksia matkalle on.

Saimme lennot kello 21 lähtevälle lennolle – joten oli selkeää, että verkostoituminen ja tutustuminen tapahtuisi tiistain osalta lentokentällä, ja hotellille päästyämme menisimme nukkumaan ja odottamaan innolla seuraavaa päivää.

NOSTOT PÄIVÄLTÄ

01.

Matkalla oli mukana seitsemän kylän ja kolmen kunnan edustajaa

02.

Kylät ovat ketteriä - haasteista huolimatta

03.

Erilaiset käytännön esimerkit kiinnostavat: minkälaisia kyliä on ja minkälaisia ratkaisuja pohjoismaiset kylät ovat keksineet haasteisiin

Keskiviikko 24.9.2025 – Kööpenhamina - Veberöd - Samsøn saari

RUOTSIN ÄLYKKÄÄT KYLÄT

Tanskalaisen aamupalan jälkeen hyppäsimme bussiin, ja tarkoituksena oli suunnata kohti **Veberödin kylää**. Bussimatkassa oli hieman mutkia, joten pääsimme lähtemään Kööpenhaminasta vasta noin tuntia myöhemmin matkaan. Ajoimme Öresundin, eli tuttavallisemmin Juutinrauman sillan yli Ruotsiin. Siltayhteys tunneleineen on kokonaisuudessaan 16 kilometriä pitkä ja sillä kulkee niin rautatie kuin maantieliikenne.

Matka jatkui Veberödin kylälle, joka on tunnettu älykkäistä ratkaisuksista ja Internet of Thingsin hyödyntämisestä. Aloitimme lounaalla **The Lodgessa**, jota työntekijät kutsuvat "American hideawayksi". The Lodgen tilalla on ennen ollut metsästysmaja, ja tästä rakennus on vuosien myötä muotoutunut majoitustoimintaa sekä ravintolapalveluita tarjoavaksi resortiksi. Resortin ravintola, The Heaven, valmistaa ruuan paikallisia raaka-aineita hyödyntäen.

Iltapäivällä siirryimme Veberödin kylän keskustaan, jossa Smarta byar -verkoston Jan Malmgren esitteli erilaisia ratkaisuja, joilla saada tietoa alueesta paikalliskehittämisen pohjalta. Näihin kuului muun muassa erilaisia monitoreita, jotka mittasivat niin autojen määrää kuin palveluiden tasoa. Alueella on käytetty innovatiivisia ratkaisuja ja tätä kautta saatu myös enemmän huomiota kylän tarpeille. Veberödin kylän kehitystyö on lähtenyt pienestä tarpeesta ja ideasta. Pienestä nettisivu- ja kylälehtihankkeesta kasvoi vähitellen kokonaisuus, jossa testattiin erilaisia teknisiä ratkaisuja ja älykkäitä sovelluksia kylän kehittämiseen.

Veberödissä kehitys on ollut pitkälti asukkaiden omaa aloitteellisuutta. Kaikki sai alkunsa pienestä kipinästä ja joukosta sitoutuneita, innostuneita ihmisiä, jotka lähtivät viemään ideoita eteenpäin. Yhteisöllisyys ja kokeilukulttuuri ovat olleet vahvasti läsnä alusta alkaen, ja niiden ansiosta kylästä on tullut kansainvälisesti tunnettu esimerkki älykkäästä kyläkehittämisestä.

Kahvien ja mielenkiintoisen esityksen jälkeen ajoimme takaisin Tanskan puolelle ja Kalundborgin satamaan. Satamasta on noin 1,5 tunnin laivamatka **Samsøn saarelle**. Perillä asetuimme Flinchs hotelliin, jonka ravintolassa nautimme illallista yhdessä paikallisen Leader-ryhmän Mai Fihl Worren kanssa.

VEBERÖDIN KYLÄ

01.

Veberödin kylä sijaitsee Lundin kunnassa, Skånessa.

02.

Väkiluku oli vuonna 1990 4242 henkilöä, kun vuonna 2025 asukkaita noin 5 600. Asukasmäärä on edelleen kasvamassa.

03.

Veberödin matka kohti älykkäitä ratkaisuja lähti viestintäalustan suunnittelusta

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Päijänne

ÄLYKKÄÄT TOIMIJAT -
VIISAAT KYLÄT

Bussikuljetuksen kanssa oli haasteita, joten pääsimme matkaan hieman myöhässä. Onneksi osallistujat koostuivat kyläläisistä, jotka ovat kokeneet monenlaisia muutoksia omalla alueellaan. Tällaiset pienet ongelmat ovat vain haasteita, jotka täytyy selättää. Matkalla ylitimme Juutinrauman sillan Ruotsin puolelle - sillalla kulkee myös juna. Ensimmäinen kohteemme oli The Lodge resort.

The Lodge resort on perustettu entisen metsästysmajan tilalle. Remontoinnissa ja rakennusprosessissa on hyödynnetty paikallista osaamista, muun muassa paikallisia puuseppiä. Paikallinen matkailu- ja majoitusyritys toimii yhtenä kylän vetovoimatekijöistä.

Resortin ravintolan, The Heavenin filosofiaan kuuluu lähituottajien raaka-aineiden käyttö. Yritys näkee, että paikallisuuden korostaminen auttaa sekä yritystoiminnassa, mutta tuo myös paikallisten toimijoiden tuotteet paremmin esille. Menu vaihtuu sesonkien mukaan. Syksyllä menussa näkyi sienet: kuvassa näkyy maukas sienikeitto.

Veberödin Smarta byar -verkosto on tehnyt erilaisia projekteja muun muassa kunnan, yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa. Projektien tavoitteena on pilotoida innovatiivisia digiratkaisuja, joita voidaan monistaa myös muihin kyliin.

Kyläkierroksella pääsimme testaamaan, miten kylän melutasoa mittaava sensori kiinnitetään. Kiinnitys on suunniteltu niin, että kuka tahansa voi irrottaa ja kiinnittää sensorin työkalun avulla.

Uppdaterades Onsdag 24 Sep 13:46
Informationen uppdateras dagligen

	Upp	Ned
Idag	2	1
Igår	11	0
Vecka	102	18
Månad	556	78
Totalt	824	106

Vasemmalla Veberödin ja COOPin palveluiden tyytyväisyyteen liittyvän pilotin tuloksia. Tulokset ovat anonymisoituja, kaikille avoimia, ja niihin pääsee QR-koodin avulla.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Päijänne

ÄLYKKÄÄT TOIMIJAT -
VIISAAT KYLLÄT

Torstai 25.9.2025 – Samsø saari - Kööpenhamina

ENERGIAOMAVARAINEN SAMSØ

Päivä alkoi vierailulla **Samsø Energi Akademietissa**, joka on kansainvälisesti tunnettu kylätoiminnan kestävän energiantuotannon ja älykkäiden ratkaisujen edelläkävijänä. Aamupäivällä Michael Kristensen esitteli meille energiatehokkaasti rakennettua rakennusta, jonka jälkeen pääsimme kuulemaan saaren matkasta hiilineutraaliuuteen ja energiaomavaraisuuteen. Ensimmäisenä puhuttiin tuulivoimaloista, jotka tuottavat energiaa niin paljon, että sähköä voidaan myydä myös saaren ulkopuolelle. Osa tuulivoimaloista on yksityisessä omistuksessa, osa kuuluu yhtiöille ja osaan asukkaat saivat ostaa osuuksia. Osallistamisprosessit olivat perusteellisia, jolloin voimat eivät saaneet yhtäkään valitusta prosessin lopussa.

Tämän jälkeen lähdimme kylälle tutustumaan sähköautojen latausratkaisuihin, kaukolämpölaitokseen sekä SMILE-projektiin **Ballenin satamassa**, jossa testataan älyverkkoja ja uusia liikkumisen palveluja:

- Kunnanviraston viereen on rakennettu sähköautoinfraa sekä suuret aurinkopaneelit. Kunta omistaa noin 40 sähköautoa, jota kunnan työntekijät pääsevät käyttämään työssään – omaa autoa ei saa käyttää. Käytetyt sähköautot myydään paikallisille, jolloin sähköautojen osuus saarella kasvaa.
- Saarella on neljä kaukolämpölaitosta, jotka tuottavat lämmön oljella, joka on ostettu markkinahintaan paikallisilta viljelijöiltä. Myös kaukolämpölaitokset ovat paikallisten osuuskuntien omistuksessa.
- SMILE-projektissa Ballenin satamaan rakennettiin älykäs sähköverkko. Alueelle asennettiin aurinkopaneeleita ja akusto, jotka takaavat tasaisen sähkön saatavuuden. Satamassa latauksesta maksetaan myös käytön mukaan – ei yleisellä maksulla.

Perinteisen smørrebrød-lounaan jälkeen ajoimme saaren länsirannalle **Kolby Kås -kylään**, jossa kuulimme kyläyhdistyksen ja kunnan yhteistyöstä. Mukana oli kehittämispäällikkö Mia Glud Flytkjær sekä Kolby Kås -kyläyhdistyksen aktiivi Emma Heidemann. Keskusteluissa nousi esiin erityisesti paikallisten asukkaiden vahva rooli kylien elinvoimassa: pieni kyläyhdistys pyrkii luomaan tapahtumia ja kohtaamisia kylällä. Esimerkkejä Kolby Kåsin projekteista on auringonlaskun katsomispaikka, sekä ranta, jossa on talvenkestävä laituri.

SAMSØN SAARI

01.

Samsø on kunta ja saari Tanskan Keski-Jyllannissa. Saarella on noin 3650 asukasta.

02.

Energiaomavarainen vuodesta 2007 ja hiilineutraali vuodesta 2003.

03.

Energiacademiet on voittoa tavoittelematon järjestö, joka edistää saaren kestävyystavoitteita.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LEADER

Päijänne

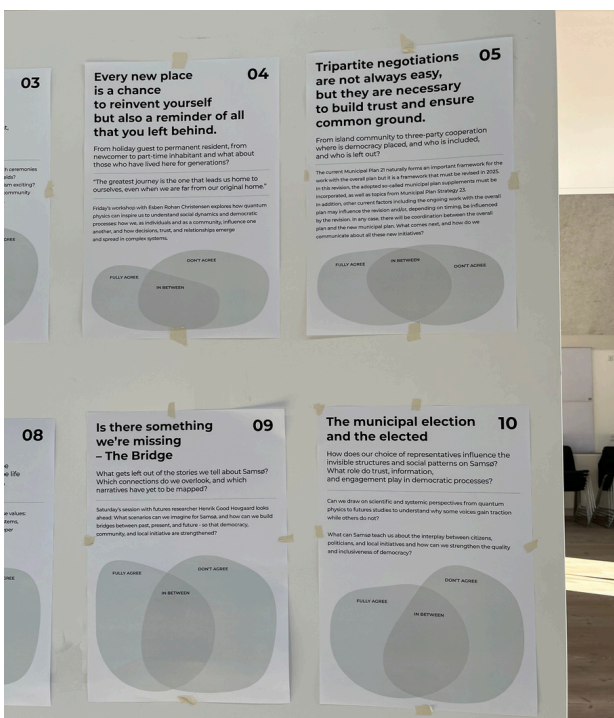
ÄLYKKÄÄT TOIMIJAT -
VIISAAT KYLÄT

Samsø Energiakademietin rakennus itsessään on mielenkiintoinen kohde - rakennus on täynnä erilaisia energiatehokkaita ratkaisuja, kuten aurinkokeräimet ja -paneelit, lämmöntalteenotto ilmastoinnissa sekä älykäs ohjaus talotekniikassa. Akatemia on kunnasta ja valtioista riippumaton toimija, eikä hae itse toimintaan tukia tai lahjoituksia. He näkevät tärkeänä pysyä sitoutumattomana toimijana.

Samsø Energiakademiet on ollut mukana erilaisissa projekteissa, joissa hyödynnetään tilastoja, paikkatietoa sekä asukkaiden kokemustietoa. Akatemialla on toimintaa sadassa eri valtiossa, usean eri yliopiston ja kehittämisorganisaation kanssa. Aktiivisen yhteisön ansiosta saari on ollut hiilineutraali vuodesta 2003 ja energiaomavarainen vuodesta 2007. Vuodesta 1997 lähtien on ollut uudisrakennuksessa pakko rakentaa matalaenergiarakennuksia ja käyttää pääosin paikallisia urakoitsijoita.

Samsø saarella on onnistuttu osallistamaan asukkaat hyvin erilaisiin kestävän kehityksen projekteihin, kuten tuulivoimaloiden rakentamiseen. Projektista ei tullut yhtäkään valitusta. Tähän vaikuttaa muun muassa se, että paikalliset omistavat osakkeita tuulivoimaloista. Akatemiaa hyödynnetään työpajojen järjestämisessä, heillä onkin käytössä useita eri menetelmiä yhteisön ajatusten kokoamisessa. Koko yhteisö otetaan mukaan päätöksentekoon.

Pääsimme tutustumaan mielenkiintoiseen kaukolämpökeskukseen, jossa käytetään paikallista olkea lämmön lähteenä. Saarella on 4 kaukolämpökeskusta, jolla 65-70% saaren taloista lämpiää. Oljesta maksetaan viljelijöille markkinahinta, ja tuhka viedään takaisin pelloille parantamaan ravinnekiertoa. Myös keskuksset ovat paikallisten omistamia.

Ballenin satamassa on hyödynnetty älykästä energiaverkkoa. Tämä myös mahdollistaa sen, että sataman vieraat maksavat vain käytetystä energiasta yleisen käyttömaksun sijaan. Satamassa on runsaasti aurinkoenergiaan pohjautuvaa teknologiaa, kuten aurinkopaneeleita sekä akustoa, akunvarauksen tilanteen näkee jo rakennuksen ulkopuolelta. Satama toimii edelläkävijänä, useissa eri maissa sataman ratkaisut ovat toimineet esimerkkinä ja akatemia on jakanut tietoa ja kokemuksia muillekin.

Kolby Kås esitteli meille toimintaansa. Leader-rahoitusta ei tunneta hyvin saarella ja tukiprosentit ovat pienempiä kuin Suomessa. Samsøn saarella erityisesti yrityshankkeisiin haetaan rahoitusta. Kylien investointihankkeet ovat samanlaisia kuin Suomessa, eli esimerkiksi laitureita ja muuta yleishyödyllistä infraa.

Perjantai 26.9.2025 – Kööpenhamina – Helsinki- Vantaa – Päijät-Häme

ÄLYNVÄLÄYKSET

Edellisenä iltana illallisella pohdittiin, mikä matkasta on jäänyt päällimmäisenä mieleen. Pöydässä keskusteltiin erilaisista kylien yhteistyöstä, ja mitä matkalta on saatu kotiinviemisiksi. Vaikka Pohjoismaiset kylät ovat erilaisia, niin silti samankaltaisia haasteita ja ratkaisuja löytyy jokaisesta maasta. Ratkaisut eivät välttämättä ole kopioitavissa, vaan erilaisista innovaatioista voi oppia, ja niitä voi soveltaa omalle alueelle.

Viimeisenä päivänä ryhmä palasi bussikuljetuksella Kööpenhaminan Kastrupin lentokentälle. Dronet olivat häirinneet lentokenttiä muuallakin, joten lento oli taas myöhässä. Lyhyen odotuksen jälkeen pääsimme kuitenkin lentämään takaisin Helsinkiin, josta bussi vei retkestä innostuneet älykkäät kyläläiset takaisin Päijät-Hämeeseen.

Matka tarjosi paitsi uusia ideoita myös vahvasti uskoa siihen, että älykkäitä ratkaisuja syntyy, kun ihmiset kokoontuvat yhteen ja jakavat kokemuksiaan. Moni osallistuja kertoi palaavansa kotiin uusin ajatuksin ja haluna kokeilla jotakin uutta omalla kylällä. Yhteinen oivallus oli, että älykkyys ei aina tarkoita teknologiaa – se voi olla myös yhteistyötä, luottamusta ja rohkeutta tehdä asioita toisin.

NOSTOT PÄIVÄLTÄ

01. Yhteistyöt ja kumppanuudet ovat oleellisia kyläkehittämisessä.
02. Kyläläisten joustavuus ja sitkeys ovat tärkeitä silloinkin, kun asiat eivät mene putkeen
03. Tanskassa ja Ruotsissa kylät ovat erilaisia, mutta haasteet samankaltaisia kuin Suomessa. Yhteistyö ja ratkaisujen soveltaminen omaan kylään tärkeitä.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Päijänne

ÄLYKKÄÄT TOIMIJAT -
VIISAAT KYLÄT

Matkan opit

MITÄ JÄI KÄTEEN?

Opintomatkan aikana saatiin mielenkiintoinen katsaus Samsøn ja Veberödin älykkäisiin innovaatioihin. Palautteksen perusteella matkaa pidettiin todella hyödyllisenä.

Matka tarjosi paitsi inspiraatiota, myös konkreettisia esimerkkejä siitä, kuinka maaseudun elinvoimaa voidaan vahvistaa innovatiivisin ja kestävin keinoin. Myöhemmin on tarkoitus järjestää osallistujille myös jatkotapaaminen, jossa käydään läpi opintomatkan vaikutuksia ja mahdollisia uusia oman kylän kehityskohteita ja yhteistyöideoita.

“Meillä niin pienet kylät, että isommat projektit kannattaa tehdä yhdessä eikä tuhлата voimavaroja. Yhteistyökyky on tärkeä juttu. Oli mukava tutustua alueen muihin aktiivihenkilöihin.”

- Opintomatkalle osallistunut

Palautteen perusteella osallistujille jäi erityisesti mieleen:

- Samsøn energiakademiet ja uusiutuvan energian ratkaisut
- Digitaaliset työkalut, kuten erilaiset sensorit ja analyysit
- Paikallisten mahdollisuudet vaikuttaa omaan alueen kehittämiseen; osallistaminen, omistaminen ja keskustelukulttuuri
 - Yhteistyössä on voimaa
 - muutos lähtee ensimmäisestä askeleesta
- Yksi innokas voi saada koko kylän mukaan, tosin vahva muutoksen veturi voi myös olla riski
- Liikkumisen haasteet näkyivät aikataulussa, ja tästä syystä osallistujille järjestetään tulevaisuudessa tapaaminen, jossa päästään keskustelemaan siitä, mitä kylällä on tapahtunut matkan jälkeen.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Päijänne

ÄLYKKÄÄT TOIMIJAT -
VIISAAT KYLÄT

**KIITOS KAIKILLE
MATKALLE
OSALLISTUNEILLE
ÄLYKKÄILLE
KYLÄLÄISILLE!**

Yhteystiedot

JANNE NIEMIMÄKI

Projektipäällikkö
janne.niemimaki@paijanne-leader.fi

JANNE RUOKOLAINEN

Hankkeen energiavastaava
janne.ruokolainen@paijanne-leader.fi

LISÄÄ TIETOA:

- paijanne-leader.fi/alykylat - lisätietoa älykkäät toimijat - Viisaat kylät hankkeesta
- samsoe.dk - Samsøen kunnan kotisivut
- smartabyar.se - Ruotsin älykkäät kylät -verkoston kotisivut
- veberod.nu - Veberödin kylän tiedotuskanava/sähköinen kylälehti
- energiakademiet.dk - Samsøen energiakademietin kotisivut
- lagllsae.dk - Samsøen saarella toimivan Leader-ryhmät kotisivut

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LEADER

Päijänne

ÄLYKKÄÄT TOIMIJAT -
VIISAAT KYLÄT